

**ВИХОВНА ГОДИНА У 4 КЛАСІ НА ТЕМУ:
«ЯК НАШІ ПРЕДКИ СВЯТКУВАЛИ В
ДАВНІНУ СТРІТЕННЯ».**

ПІДГОТУВАЛА ВЧИТЕЛЬ:
ОКСАНА ШАПОВАЛОВА

2022-2023 .

Мета: ознайомити і розширити знання здобувачів освіти про святкування Стрітєння в Україні, про весняні і зимові явища природи, їх особливості та прикмети, історичне минуле та традиції існування цього свята; розширити уявлення про звичаї українського народу, відроджувати календарно-обрядові звичаї; розвивати фантазію та уяву; виховувати любов до народних звичаїв, почуття гордості за свій рід, за свою націю; формувати вміння виконувати українські традиційні обряди, продовжувати формувати вміння зберігати історію українських традицій, інтерес до минулого нашого народу, до фольклору, любов до природи, усвідомлення ролі у житті людини родини, сімейних свят, традицій.

Обладнання: презентація, ілюстрації до свята, на окремих аркушах записані прикмети, цеглинки LEGO, розмальовки та пам'ятки про свято для кожного здобувача освіти.

Хід заняття

1. Організація класу до заняття.

II. Актуалізація знань учнів

- Як нестримно летить час, ще зовсім недавно ми тішилися новорічними святами.

1. Гра «Плутанка»

Із розсипанки слів нам треба утворити та прочитати народну приказку, а потім скажете, про який місяць йде в ній мова.

**СОНЦЕ МОРОЗ
 ЛЮТИЙ**

БЛИЩИТЬ ТРІЩИТЬ А (Сонце блищить, а лютий мороз тріщить) Про який місяць йде мова? (*Лютий*)

— Як ви гадаєте, чому він так називається?

(Відповідь учнів). (*Назва лютий закріпилася за місяцем у кінці XIX століття. Місяць, що має люту вдачу. В лютому характерні пронизливі сніговії, колючі морози, вітри й перемети. Про це свідчать і попередні назви місяця: крутень, зимобор, криводоріг, казибрід, межень (межа між зимою та весною).*)

Ще за календарем зима, а у повітрі вже пахне весною.

У народі кажуть: **як лютий не лютий, а на весну брови не хмур.**

У лютому наш народ відзначав незвичне свято.

На малюнку лютий переплутав цифри. (На дошці букви в роздріб «С т р і т є н н я»). Ваше завдання розставити по порядку цифри і прочитати назву цього свята. (Також можна роздати букви дітям і біля дошки вони самостійно мають вистроїтися з назвою свята). Яке слово у вас вийшло? «Стрітєння».

Так, це заняття присвячене святу Стрітєння.

— А коли відзначають це свято?

(Відповіді учнів). Так, це свято ми відзначали 15 лютого. (СЛАЙД № 1) + музика «СТРІТЕННЯ» Відео «Стрітєння».

III. Повідомлення теми

- Місяць лютий може похвалитися лише одним річним святом – Стрітєнням. Зима ще лютує, не хоче поступатися весні (СЛАЙД № 2, 3, 4), та вона все ж тихенько, перемагаючи холод здобуває перемогу, прокидаються первоцвіти та все більше капає з бурульок вдень.

(СЛАЙД №5, 6)

У народі кажуть, що в цей день, 15 лютого, зима з весною зустрічаються і сперечаються.

Стомлена, змарніла та виснажена від праці Зима, повинна поступитися молодій, повній сил, Весні. (СЛАЙД № 7)

Отже, тема сьогоднішнього заняття «ЯК НАШІ ПРЕДКИ СВЯТКУВАЛИ В ДАВНИНУ СТРІТЕННЯ.» (роздрукований запис прикріплюємо на дошку)

Стрітєння Господнє: історія свята

(СЛАЙД № 8, 9)

Стрітєння є сороковим днем після народження Ісуса Христа. У цей день Діва Марія принесла немовля в Єрусалимський храм на посвяту. Там новонароджений Ісус вперше зустрівся з праведником Симонеоном і пророчицею Анною, які одразу ж впізнали у малюкові нового Месію.

(ілюстрація на дошці)

Старцеві Симонеону було провіщено жити, аж поки той не зустріне людського спасителя. Побачивши Ісуса, він одразу ж заявив, що цей малюк – син Божий, спаситель людського роду. Його слова підтвердила пророчиця Анна.

Стрітєння офіційно почали відзначати у Візантійській імперії у 542 році за правління імператора Юстиніана. Свято символізує зустріч людства з немовлям Ісусом, зустріч Старого і Нового Завітів, а в народі також вважається, що в цей день зима зустрічається з весною. Саме слово "Стрітєння" у старослов'янській мові означає "зустріч" або ж "радість".

IV. Основна частина

1. Розповідь про Стрітєння

15 лютого наша свята церква відзначає урочистим Богослужінням одне з найбільших і найшановніших свят – Стрітєння Господнє.

Виступи етнографів

- А тепер послухаємо учнів-етнографів, які досліджували, як відзначали українці це свято.

(Повідомлення учнів).

- 1) На Стрітєння святити свічки з жовтого воску, які називали «громниці», їх берегли для важких життєвих ситуацій: (Нікіта)

- 2) їх запалювали біля хворих, під час бурі, під час грози, щоб уберегти людей і худобу від грому. (Артем)
- 3) Яка погода на Стрітєння, така і весна буде.
- 4) Якщо відлига на Стрітєння – весна рання і тепла, якщо холодно – холодна і затяжна. Діма
- 5) Капель на Стрітєння – до врожаю пшениці.
- 6) Якщо ввечері напередодні Стрітєння небо буде зоряним, то і весна пізніше звичайного завітає. Мілана
- 7) Якщо в Стрітєння вітряна погода, то чекай доброго врожаю плодкових дерев.
- 8) Сніг випав вранці – до врожаю ранніх хлібів; якщо в обід – середніх; якщо ввечері – пізніх. Карина

(СЛАЙД № 10,11)

Вихователь:

Вважалося, що виготовлені на Громницю свічки, мають приховану чудодійну силу, що оберігає будинок від блискавок і грому, а також від будь-яких неприємностей. Йдуть зранку до церкви всією сім'єю, беручи з собою обов'язково дітей, й після літургії беруть додому посвячені свічки й воду. Свічку треба запалити в церкві й принести додому так, щоб вона не згасла дорогою. Вона називається громничка - захищає хату, людей і худобу від грому, блискавки й пожежі. Старші люди й сьогодні купують у пасічників віск і самі роблять із нього громничні свічки." За повір'ям, такою свічкою з метою захиститися від пристріту підпалювали шерсть у тварин і волосся у людей. Раніше на Громницю освячували хліб-сіль, які зберігали в будинку як надійний засіб від пожеж. Якщо все-таки траплялася пожежа, цей хліб-сіль кидали в вогонь або в сторону, куди хотіли відвести вогонь. У цей день оглядали збруї, починали готувати для посіву насіння і виганяти з хліва в загін худобу. Господарі в день Стрітєння трясали руками дерева, щоб були з плодами. У лютому обов'язково білили стовбури плодкових дерев, щоб захистити їх від сонячних опіків в березні. У це свято можна попросити у Господа допомоги в справах і здійснення мрій. У народі вірять, що щирі прохання будуть почуті й виконані. Натомість у день Стрітєння категорично не можна лаятися та сваритися.

У народі застерігали: неробство веде до нещастя. Навіть народження дитини народною свідомістю сприймалося як прихід на світ нового трудівника чи трудівниці. Тому найперші магичні дії, коли дитина побачила світ, були спрямовані на те, щоб прищепити їй працелюбність. Зав'язуючи пуповину хлопцеві, баба-повитуха бажала, щоб той "книжку читав і дрова рубав", а дівчинці - "аби хліб жала, на сорочку пряла".

Через пісні, казки, прислів'я та інші засоби фольклору народ відкривав перед дитиною красу людських взаємин, прагнув одухотворити людську працю, побут, навчити жити за законами краси. У народній

педагогіці дитина розглядалася, як неоціненна частка природи, і її виховання підпорядковувалося загальним законам.

Вважалося, що дієвим чинником сімейного виховання є спільна трудова діяльність батьків і дітей. Завжди діти дуже люблять, коли мама займається з тістом. Тому залучення їх до такої роботи буде корисною для виховання та допомоги в підготовці до будь-якого зі свят. Дітей слід залучати до сімейної праці, вони мали конкретні трудові обов'язки, адекватні їх віковим можливостям. **Така співпраця дітей з батьками має сильніший виховний вплив, ніж словесні повчання.**

Виховання дітей значною мірою залежить від організації домашнього побуту, традицій сімейного життя: порядку в сімейному господарстві, залучення їх до розподілу бюджету сім'ї, загального режиму дня. Адже домашній затишок облагороджує дітей.

ФІЗХВИЛИНКА (сучасна дитяча руханка)

<https://www.youtube.com/watch?v=OkVC5K6yIdQ&t=4s>

- ✓ Святити на Стрітіння крім свічок ще й воду. Ця вода вважається цілющою. Її набирали у невживану посудину і зберігали за образами цілий рік.
- ✓ Вона допомагає від усяких хвороб, нею благословляли синів на службу і будь кого у далекі небезпечні мандрівки.
- ✓ Нею кропили худобу, коли вперше виганяли на пасовисько, домашню птицю та бджіл. **(СЛАЙД № 12, 13, 14)**

У народі про Стрітіння кажуть, що на це свято зима з весною зустрічаються. Хто кого поборе — зима чи весна.

На свято люди завжди придивлялися до природи і могли передбачити майбутнє.

(повідомлення учнів) – прикмети на свято Стрітіння. (СЛАЙД №7)

А тепер перевіримо на скільки ви були уважні. Давайте зберемо частини прикмет. (дошка) Діти виходять по одному та з'єднують відповідність прикмет. Дитину з особливими освітніми потребами викликаю останню. Так йому легше буде і поєднати прикмету та завершити даний вид роботи з класом.

- (1. На Стрітіння святити – свічки «громниці».)
- (2. Капель на Стрітіння – до врожаю пшениці.)
- (3. Вітряна погода до врожаю – плодкових дерев).
- (4. Яка погода – така і весна буде.)
- (5. Випав вранці сніг до – врожаю ранніх хлібів.)

Під час народних гулянь спалювали опудало зими чи топили його у річці. **(СЛАЙД № 15, 16) Співали – ой минула вже Зима!**

Музика «Веснянка»

<https://www.youtube.com/watch?v=6no5jHg8uBw>

Народ у своїх казках та легендах створив гарний образ Весни, файної молодії дівчини, з вінком квітів на голові, її закликають піснями – веснянками, гаївками... (СЛАЙД № 17, 18, 19, 20)

Спеціальних чи обрядових стрітенських страв не готували. Обходилися традиційними святочними стравами з м'яса, риби та овочів. Побутував цікавий звичай в українського народу. Напередодні Стрітення жінки випікали обрядове печиво у вигляді пташок – жайворонків і роздавали їх дітям, щоб росли здоровими й щасливими. (СЛАЙД № 21) Люди вірили, що птахи на своїх крилах приносять з далекого вирію весну, проганяють люту зиму. А називали випечених пташок жайворонками, бо за давніми легендами ця пташка народилась із сонячного жару. Вона прокидається із сонцем і своїм срібним голосочком сповіщає, що вже прийшла весна!

Жайворонки, прилетіть,
холодну зиму віднесіть,
теплу Весну принесіть.
Нам зима-то набридла,
весь хліб у нас поїла.
Зима, зима, іди за моря!
Там пампушки печуть,
варять киселю –
зиму ваблять ".

(СЛАЙД № 22, 23)

Отож вибігали діти в двір з пташками в руках, весело стрибали і промовляли закличку.

Давайте і ми з вами вивчимо одну таку закличку:

Вилети, гулю, горою,

Винеси літо з собою!

(дошка)

Свято шанували, складали вірші. Тому наші учні-літератори підготували для вас чарівні поетичні рядки, пов'язані з цим святом.

Вірші про свято СТРІТЕННЯ : (розказують учні)

Стрітення Господнє -
Урочиста дата,
Не дарма ми всі сьогодні
Душею так багаті!
Бажаю Вам чудесної
Душевної чистоти,
Нехай волею небесною
Здійсняться всі мрії!

Каріна

У день побаченої днини-
Єднання Бога і Людини.
Хай будуть відчуття погодні,

Огорнуть ласки нас Господні,
Щоб нам вдалося зрозуміти
Старі і нові заповіді...
Хай Стрітенська свіча палає,
Гріховність люду очищає!

Мілана

Дарує людям, без сумніву,
Мить любові, благословення,
І удачу, і добро,
Щастя, радість і тепло!

Артем

Що не можна робити на Стрітіння

Це велике християнське свято, то ж, у цей не можна лаятися, сваритися, прибирати, вишивати, прати, працювати в городі. Також не можна митися в лазні, оскільки це вимагає багато приготувань – колоти дрова, носити воду тощо.

Також не радили на Стрітіння вирушати у далеку мандрівку. Через мінливу погоду у цей період мандрівника могли спіткати різні неприємності, тож люди колись остерігались далекої дороги. Існувало навіть прислів'я: "На Стрітіння вирушиш в дорогу – скоро додому не повернешся".

Презентація – закінчення. Зміни в природі та як їй радіють не тільки люди, а й тварини та сама природа. **(СЛАЙДИ № 24-39)**

*Йшла весна-красна
У синій хустинці.
Несла весна-красна
У скрині гостинці.
Ягням – травцю,
Гусятам – водицю,
Каченятам – ряску,
А малятам – ласку.*

*Хай сонечко просинається!
Хай засівають поля!
Хай діти усюди сміються!
Хай квітне у мирі наша Земля!*

(СЛАЙД № 40)

V. Підсумок заняття

- Діти, що цікавого ви дізналися на сьогоднішньому занятті?

Щоденні 3:

- Я дізнався...

- Я засвоїв...

- Я буду використовувати...

(СЛАЙД №41)

Аудіозапис «Веснянка» українського гурту Go-A
<https://www.youtube.com/watch?v=FqaDCFwXuqk>

Покажіть цеглинками LEGO який у вас настрій в кінці нашого заняття.
(Червоний – поганий, жовтий – нейтральний, зелений – чудовий.)
- роздаю розмальовки до свята. Для всіх дітей та гостей уроку роздаю букети до свята.(зображено прикмети, повір'я, пам'ятки, картинки та фото).